

*Лютіков П. С.,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ЧОРНОЇ ВІКТОРІЇ ГРИГОРІВНИ НА ТЕМУ «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ОБМЕЖЕННЯ В ПАРАДИГМІ ПРАВА»¹

У 2018 р. вийшла друком монографія В.Г. Чорної «Адміністративно-правові обмеження в парадигмі права», яка є комплексним дослідженням адміністративно-правових обмежень у парадигмі права.

Визначаючи ступінь важливості цієї монографічної праці для сучасних вищих навчальних закладів України, насамперед варто акцентувати увагу на тому, що відповідно до Конституції України людина, її життя й здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Відтак гарантування захисту прав і свобод громадян від застосування незаконних адміністративно-правових обмежень є передумовою захищеності життєво важливих інтересів громадян, за якої задовольняються їхні визначальні потреби, що є запорукою збереження людського потенціалу та сталого розвитку суспільства.

У монографічному дослідженні автором розкрито теоретичні підходи до поняття обмежень в адміністративному праві, зокрема, визначено методологію дослідження обмежень в адміністративному праві, розкрито генезис адміністративно-правових обмежень, досліджено юридичну природу, поняття й ознаки адміністративно-правових обмежень, а також розглянуто систему принципів регулювання адміністративно-правових обмежень.

Особливу увагу автор приділила механізму регулювання адміністративно-правових обмежень, розкриттю змісту й структури обмежувальних норм адміністративного права, визначенню сутності відносин адміністративно-правових обмежень, а також поняттю та змісту способів реалізації обмежувальних норм адміністративного права.

Під адміністративно-правовим режимом обмежувального спрямування запропоновано розуміти особливий вид правового режиму, в основу якого покладено застосування уповноваженим суб'єктом владних повноважень до суб'єктів адміністративного права певних правообмежувальних заходів, що визначають межі правової поведінки останніх на підставі нормативно-правового акта з метою реалізації змісту й призначення відповідного режиму. Досліджувані автором адміністративно-правові режими обмежувального спрямування запропоновано поділити на два види: 1) ті, які забезпечують функціонування адміністративно-правового режиму (мають постійний характер, допомагають реалізовувати його зміст, призначення, сутність тощо); 2) ті, що встановлюють безпосередньо адміністративно-правові обмеження (є тимчасовими, визначаються наявністю юридичного факту).

Окрему увагу автор приділила класифікації обмежень в адміністративному праві, розкрила види й систему адміністратив-

но-правових обмежень, з'ясувала зміст нормативно-правового регулювання адміністративно-правових обмежень, а також визначила види адміністративно-правових обмежень залежно від місця в предметі адміністративного права.

Також окреме місце в монографії отримало дослідження еволюції адміністративно-правових обмежень у законодавстві зарубіжних країн. Запропоновано імплементацію окремих обмежувальних практик зарубіжних країн у законодавство України.

Отже, монографія В.Г. Чорної «Адміністративно-правові обмеження в парадигмі права» є справжнім науково-теоретичним надбанням у сучасній навчальній і науковій літературі, аналогів якому немає. Саме тому розроблення й видання праці академічного рівня Чорної Вікторії Григорівни є важливою подією в науковому світі України.

Варто зазначити, що в основу названої монографії автором були покладені ґрунтовні напрацювання попередніх років, зроблені докторами юридичних наук, професорами В.Б. Авер'яновим, Ю.П. Битяком, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаковим, О.В. Кузьменко, Т.О. Мацелик, О.І. Миколенко, Н.М. Мироненко, Н.Р. Нижник, В.Ф. Опришко, О.І. Остапенко, І.М. Пахомовим, В.П. Петковим, С.В. Петковим, В.Ф. Погорілко, О.П. Рябченко, А.О. Селівановим, В.М. Селівановим, В.Ф. Сіренком, М.М. Тищенко, В.І. Шакуном та іншими.

Чітко визначена мета й логічно продумана структура монографічного дослідження дали можливість вирішити такі поставлені конкретні завдання:

- розкрити методологію дослідження обмежень в адміністративному праві;
- здійснити характеристику вчень про правові обмеження;
- дослідити генезис адміністративно-правових обмежень;
- визначити юридичну природу, поняття й ознаки адміністративно-правових обмежень;
- з'ясувати зміст принципів регулювання адміністративно-правових обмежень;
- розкрити види адміністративно-правових обмежень;
- проаналізувати обмежувальні норми адміністративного права;
- з'ясувати зміст відносин адміністративно-правових обмежень;
- визначити засади реалізації обмежувальних норм адміністративного права;
- з'ясувати особливості дотримання принципів верховенства закону та верховенства права у сфері адміністративно-правових обмежень;
- розкрити мету й функції адміністративно-правових обмежень;

¹ Чорна В.Г. Адміністративно-правові обмеження в парадигмі права: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2018.

- вивчити адміністративно-правові інститути обмежувального спрямування;
  - розкрити сутність адміністративно-правових режимів обмежувального спрямування;
  - виокремити обмеження у сфері прав людини й громадянина;
  - визначити обмеження у сфері публічної служби та протидії корупції;
  - розкрити сутність обмежень, що містяться в структурі адміністративно-правової норми;
  - визначити обмеження, які виокремлюються залежно від предмета правового регулювання;
  - розкрити зміст обмежень, що залежать від обсягу;
  - виокремити обмеження залежно від часу дії;
  - виділити обмеження залежно від сутності та призначення;
  - проаналізувати еволюцію адміністративно-правових обмежень у законодавстві зарубіжних країн;
  - вивчити практику Європейського суду з прав людини із застосування адміністративно-правових обмежень;
  - запропонувати шляхи імплементації обмежувальних практик зарубіжних країн у законодавство України;
  - виробити конкретні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення обмежень в адміністративному праві.
- Ознайомлення зі змістом монографічної роботи дає змогу стверджувати, що добре продумана структура монографії, яка складається з п'яти розділів, що включають у себе п'ятнадцять підрозділів, дає можливість викласти матеріал логічно й по-

слідовно: від розкриття детермінанти обмеження в сучасній адміністративно-правовій парадигмі до імплементації міжнародного досвіду щодо імплементації обмежувальних практик зарубіжних країн у законодавство України.

Рецензована робота є актуальною й необхідною для розвитку правової науки загалом та адміністративної науки зокрема. На нашу думку, опублікування монографії В.Г. Чорної «Адміністративно-правові обмеження в парадигмі права» є необхідним кроком до розбудови демократичної держави.

Наведена бібліографія, її обсяги й періодичність свідчать про те, що автор ґрунтувала викладений матеріал на працях учених різних країн і різних часів, що, безумовно, вказує на додержання нею принципу плюралізму в наукових дослідженнях.

Загалом можна стверджувати, що рецензована монографія В.Г. Чорної «Адміністративно-правові обмеження в парадигмі права» є вагомим внеском у розвиток адміністративно-правової науки України. Її поява здається більш ніж своєчасною, оскільки саме такі монографічні праці дають змогу студентам, здобувачам, аспірантам, докторантам України здобути якісні знання щодо адміністративно-правових обмежень у праві. Репрезентована наукова праця, безумовно, є корисною для використання в навчальному та науково-дослідному процесі у вищих навчальних закладах.

Результати дослідження можуть бути використані в подальших наукових розробках із цієї проблематики, навчальному й науково-дослідному процесі, практичній діяльності та законодавчому процесі.